

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 3

91. ÅRGANG

17. FEBRUAR

1979

DET SMERTELIGE JA	S. 2
PAVEN I LATIN-AMERIKA	S. 5
POBLET: KLOSTER OG KONGESLOTT	S. 6
SOGNEPREST ALAN LITTLEWOOD	S. 8

NESTE NUMMER KOMMER 3. MARS 1979

Det smertelige ja

«**D**en rettferdige av enhver tro har nadel i den kommende verden.» — Dette er et sitat fra Talmud, et verk som har alderens autoritet til å kunne understreke visdommens dybde.

Nesten tusen år etter dikterte en jødisk vitenskapsmann, sittende i en stol ute av stand til å meddele seg på annen måte enn gjennom øynenes spill: «For Gud er de to, jøden og den kristne, arbeidere i den samme vingård. Han kan ikke unnvære noen av dem. Han har satt evig fiendskap mellom dem og samtidig bundet dem sammen på den inderligste måte.»

Franz Rosenzweig greide aldri å reise seg fra rullestolen. Han var i sin beste alder, og tålmodig dikterte han vanskelig tilgjengelige vitenskapelige avhandlinger såvel som brever til sine omgivelser, som hans hustru skrev ned. Sykeværelset ble et sentrum for jødisk religiøs og intellektuell virksomhet inntil Rosenzweig i 1929 bukket under for sklerose, bare 43 år gammel.

Franz Rosenzweig og vennen Eu-

Lovtavlene (Marc Chagall: 'Message Biblique').

gen Rosenstock ble symboler på den jødiske kulturs uforanderlige styrke og den kristne tros omskapende utfordring. Og sammen kom de til å peke på den toleransens bro som bak all tradisjons nedarvete fordommer ligger skjult i den felles arv.

Som gode tyske patrioter deltok de begge som frontsoldater i den første verdenskrig; og eiendommelig er det å tenke seg at tross krigsredsel, granatangrep, giftgass, søle og skitt, fruktbarjordes disse to tyske jøders ånd på særlig vis. Mens de lå ved hver sin front førte de en ivrig korrespondanse som handlet om de mest stringente åndelige problemer angående jødedom og kristendom. Problemer som i særlig grad angikk dem begge på en måte som sjelden rammer moderne mennesker. Det kan også tilføyes at Rosenzweig, — da han i 1918 lå ved et luftvernsbatteri på den makedonske front, — på små papirlapper, brevkort, toalett-papir og hva som ellers var for hånden, påbegynte den bok som skulle understreke og fruktbargjøre hans livsverk, og som siden er kommet i atskillige opplag: «Der Stern der Erlösung». Der redegjør han for en moderne jødisk tenkers oppfatning av den felles jødisk-kristne arv, og hvordan han mener at den har bud til moderne mennesker.

Siden slutten av det attende århundre var de europeiske jøder mer og mer blitt drevet ut i det store spørsmål om den jødiske identitet. Mange hadde forstått det slik at skulle man overleve som menneske, måtte man leve som menneske. Dette tolket de dithen at man måtte gli inn i omgivelsene, ikke spørre, ikke reflektere, ikke se innover, men bare være med på den menneskelige karusell, nok med å holde seg i live. Atskillige

så at dette var *veien*, idet man tydelig kunne påpeke at de som ikke delte dette syn og med hele sin sjelsstyrke nektet å gå på akkord med den nedarvete kulturtradisjon, ble satt utenfor . . . var annenklassens borgere, var jøder, var annerledes, var hunder og pakk som hørte til bak ghettoens murer der hvor denne ennå eksisterte.

I løpet av nesten hundre år førte denne «frigjørelse» til at tusener av europeiske og amerikanske jøder knapt ante at deres forfedres vugge hadde stått på Sions berg. Og den eneste forbindelse mange hadde med jødisk kultur og åndsliv, innskrenket seg kanskje bare til familienavn, som også ofte ble utskiftet med helt vanlige for å skjule den belastende opprinnelse. Theodor Herzl, som skapte den jødiske sionistbevegelse, var bare en enkelt av disse; vennene Rosenstock og Rosenzweig to andre.

Tusener gikk over til kristendommen. Man var jo en anakronisme og en avart hvis man ikke fulgte omgivelsenes tradisjoner med barnedåp, konfirmasjon, bryllup i kirken, julefeiring og så videre. — Det var jo den vei det *måtte* gå, man hadde ingen bakgrunn. Og det som var blitt tilbake av den jødiske kultur, kunne ikke overbevise moderne mennesker om deres identitet.

Slik var situasjonen for de to vennene da de første gang møttes i 1912. Begge var de strålende begavet og utrustet med evner som de fleste vel misunte dem. Begge kunne de nok hedres med betegnelsen polyhistor, for intet syntes dem fremmed på det vitenskapelige firmament. Begge konsentrerte de seg om filosofi, historie og klassiske språk. Datidens store historiske inspirator Friedrich Meinecke ved universitetet i Leipzig øvet stor personlig og åndelig innflytelse på dem.

På like fot med de fleste av sine jødiske kamerater forsto begge at de bare var jøder av navn. Kulturrelt sett var de kristne! De fleste i kameratflokken dro konsekvensen og gikk over til den lutherske kirke. Blant dem var Eugen Rosenstock. — Han ble en betydelig kristen teolog, og oppfordret vennen til enten å forsvare sin identitet som jøde eller å konvertere. Klimaks ble nådd aftenen den 7. juli 1913. Rosenzweig postulerte det forrederiske og sosialt kjonaktige i det standpunkt som hans foreldre og de fleste av hans venner hadde tatt ved å la seg døpe. Men resultatet av aftenens diskusjon ble tross alt at Rosenzweig gikk med på å omvende seg til kristendommen på den betingelse at han ville bli kristen: «... ikke som hedning, . . . men som jøde!» Med det mente han at han under ingen omstendigheter ville fraskrive seg sin jødiske opprinnelse og kulturelle arv, men i særlig grad ville han konsentrere sitt virke omkring den «jødiske ballast i kristendommen.»

Han deltok derfor høsten 1913 i de jødiske festdager i den ortodokse synagoge i Berlin. Det ble Yom Kippur, den store forsoningsdag, den dag da Det gamle testamentes yppersteprest, alene av alle hadde lov til å uttale Den allmektiges navn. Dagen da mennesket, jøden helt alene overfor sin skaper, måtte bekjenne sin egen utilstrekkelighet, og be om forlatelse overfor Gud såvel som overfor sin neste: «Kol Nidre!» — Alle løftene som mennesket hadde sveket! — Helligdagens høydepunkt ble nådd ved aftengudstjenestens avslutning, da rabbineren vendt mot alle fire verdenshjørner blåste i bukkehornet og alle omfavnet hverandre med ordene: «Neste år i Jerusalem!»

Franz Rosenzweig forlot synagogen som et annet menneske. Han hadde oppdaget hva det var å være jøde. Han hadde oppdaget at *ingen* kan *lete* etter *Gud*, han er overalt! Det er *Gud* som skal finne *mennesket*, og mennesket har bare å rekke hånden frem og si ja takk! Rosen-

Marc Chagall: Forsoningsdagen. (Illustrasjon i Bella Chagalls bok «Brennende lys», Gyldendal 1977.)

zweig hadde innbilt seg at kirken er det sted hvor harmoni skapes av kaos, hvor det splittede menneske finner frem til troen. Franz Rosenzweig fant dette i synagogen! Hvordan han opplevde det, er det ingen som vet, han talte aldri om det. Ett er imidlertid sikkert: på vei ut av sine fedres tro opplevde han at jødedommen viste veien fremover for ham. Fra nå av forsøkte han å vise at jøden *ikke* *behøver* å søke Gud, for han er allerede *med* Gud hvis han selv vil det, fordi Gud har lovet det. («Kol Nidre!»)

Det er dette som resten av Rosenzweigs liv kommer til å konsentrere seg om. Og det er dette diskusjonen mellom de to venner hele tiden kretser om, mens bomber og granater eksploderer rundt dem under krigen.

Franz Rosenzweig oppdaget at for

å bli kristen må man gå fra noe og inn i noe annet. For å bli kristen måtte man mene et eller annet, godta en trosbekjennelse eller rent intellektuelt forstå en abstrakt filosofisk tankegang. Jøde derimot kan *ingen* bli! Det er man, eller også er man det ikke. Man kan ikke godta en jødisk teologisk doktrine eller idé og så bli jøde. For å være jøde er å være. Det er å eksistere og identifisere seg med skapelsens forjettelse, å gå inn på vilkår som Gud har lagt frem for mennesket og å akseptere følgene av disse vilkår. Derfor har jøden ingenting å gjøre i kirken like så lite som den kristne har noe å hente i synagogen. Men sammen og hevet over de ytre forhold, har både kirken og synagogen rett og plikt til å peke på mennesket og den men-

(Forts. s. 15.)

REDAKSJONELT:

Fra nord til syd

Egentlig forutsettes det ikke spesielle geografiske kunnskaper for å vite at Norge er et vidstrakt land, og at kommunikasjonsmidlene ikke alltid er gode. Dette har naturlige årsaker som klima og beliggenhet. Imidlertid er de av oss som lever i og omkring storbyene, ofte lite klar over den grad av isolasjon enkelte av våre landsmenn lever i. De kan ofte føle seg oversett og glemt. De føler en isolasjon som ikke bare er geografisk, men også kulturell og sosial. Har man selv levd nordpå noen år, vet man at slike fornemmelser ikke bare er innbildning.

Når vi vier dette problemet litt oppmerksomhet her, er det imidlertid ikke for å drive lokalpolitikk. Det er andre instanser som har det på programmet. Vi vil bare peke på et av særtrekkene ved Den katolske kirkes situasjon her til lands. Som katolske kristne er vi få, og vi lever ofte spredt. De av oss som har regelmessig kontakt med en menighet, er klar over hva som skjer der, men det er begrenset og nokså tilfeldig hva vi får vite fra andre steder. For geografisk isolerte katolikker er situasjonen enda mindre tilfredsstillende. Det finnes dem som årevis lever helt alene som katolske kristne uten noen mulighet for regelmessig kontakt med prest eller menighet. Selv om vi etterhvert er blitt mer og mer klar over det ansvar vi har overfor dem, er det langt frem til en løsning.

Vi trenger alle mer informasjon om det som foregår omkring oss. I den anledning er det all grunn til å uttrykke tilfredshet over at vi i Norge nå har fått et felles menighetsblad for hele landet. Det burde være et viktig skritt i retning av å bryte ned noen av de grenser vi hittil har følt. Men også et organ som «St. Olav» burde ha en rolle å spille her. I den grad det har vært mulig, har vi forsøkt å ta med enkelte glimt fra de lokale kirkers liv. Imidlertid forutsetter det et samarbeid med de katolske kristne rundt om i landet. De må fortelle hva som skjer, si fra når det er viktige og spennende ting som foregår i deres menighet og deres miljø. Det er ikke sikkert at vi alltid kan ta alt med, men vi ville sette stor pris på å være orientert. Bare slik kan vi være med på å formidle til leserne Den katolske kirkes profil i Norge.

EUROPEISK BISPEMØTE OM «UNGDOM OG TRO»

Det fjerde europeiske bispesymposium skal finne sted i Roma i juni i år. Temaet blir «ungdom og tro». Ved dette symposium skal også den nye president for Den europeiske Bispekonferanse (CCEE) velges. For tiden er erkebiskop Roger Etchegaray av Marseille konferansens president.

Disse beslutninger ble tatt på CCEE-årsmøtet i Roma sist i desember.

Ved møtet hadde man «en inngående tankeutveksling om bispekonferansens arbeid og om deres felles oppgaver, især med hensyn til økumenikk og Europas fremtid». I CCEE-rådet sitter det representanter fra alle Europas bispekonferanser, både fra Øst- og Vest-Europa. *Katolsk Orientering*

«LEV I HÅP UNDER DAGENS KRISER»

heter erklæringen om den aktuelle økonomiske og sosiale situasjon i Frankrike, offentliggjort i januar av Den franske bispekonferanse. Erklæringen er den første i en rekke planlagte erklæringer om viktige spørsmål i vår tid. Ideen med dem er å forsøke å få menneskene ut av den apati og det mismot som den nåværende situasjon har skapt. *The Tablet*

KATOLIKKER I KINA

Det finnes fortsatt omkring en million katolikker i Folkerepublikken Kina. Den kinesiske presten Louis Wei-Ching-hsing som har tilbragt tre måneder der på oppdrag fra det tyske misjonssenter Missio, opplyser dette. Han fant at bare 30 av de 145 bispedømmene som eksisterte før «frigjøringen», var bemannet, og at biskopene ikke hadde hatt kontakt med hverandre. Av biskoper som har vielse anerkjent av Roma, er bare den 77 år gamle Ignatius Kung Pin-mei fortsatt i live. I 1965 ble den siste prest ordinert. *The Tablet*

PAVEN TIL GHANA?

Bispekonferansen i Ghana har planer om å invitere paven til feiringen av hundreårsjubileet for Den romersk-katolske kirke i landet i 1980. *The Tablet*

KATOLSK BREVVENN ØNSKES

En tysk katolikk på 58 år ønsker å korrespondere med en nordmann. Han kan litt norsk.

*Karl-Heinz Lehder,
Taubenweg 23,
D-2110 Buchholz/Nordheide
Tyskland.*

PAVEN I LATIN-AMERIKA

I Den dominikanske republikk

25. januar kom pave Johannes Paul II til Den dominikanske republikk på et 21 timers langt besøk på veien til Mexico. I en tale han holdt under oppholdet der, ble tonen for hele reisen angitt. Ifølge den franske avis «Le Monde» undertrekket paven nødvendigheten av å skape en mer rettferdig og menneskelig verden, men også en mer guddommelig:

«Den nåværende perode i menneskehetens historie krever en fornyet meddelelse av troen for å gi dagens mennesker Kristi evige budskap tilpasset de konkrete livsforhold. I troenskap mot tidens tegn og i lydighet mot det siste konsils innstendige oppfordring, vil Kirken idag fortsette sitt oppdrag for troen og forsvaret av menneskerettighetene. Den gjør det ved å innby de kristne til å delta i arbeidet for en mer rettferdig, en mer menneskelig og en mer levelig verden. En verden som ikke lukker seg inn i seg selv, men som åpner seg for Gud.

Å skape en mer rettferdig verden betyr særlig å streve for at det ikke lenger skal finnes barn som er underernærte og uten utdannelse, at det ikke skal finnes bønder uten jord, arbeidere som behandles dårlig eller som blir fratatt sine rettigheter. Det betyr også at det ikke lenger er systemer som tillater at mennesker utnyttes av mennesker eller av staten, at det ikke lenger finnes korrupsjon, at noen lever i overflod mens andre intet har, at det ikke mer hersker urettferdighet og ulikhet i spørsmål som angår rettferdighet, at alle er like for loven, at makt ikke lenger seirer over sannhet og rett — og politikk og økonomi over det menneskelige.

Men nøy dere ikke med denne menneskelige verden. Skap en verden som

er mer guddommelig, styrt av troen som bør inspirere den moralske, religiøse og sosiale fremgang. Tap ikke evangeliseringen av syne. Den har kraft til å frigjøre mennesket fordi den er kjærlighetens åpenbaring.»

Frigjøringsteologi og sosiologi

Under sin reise kom også paven med enkelte uttalelser til journalister.

«Man taler mye om frigjøringsteologi, men hva er egentlig denne teologien? Hvis man benytter uevangeliske midler, hvis man politiserer en idé, hvordan kan man fortsatt tale om teologi? Det er en falsk teologi . . . Det er sosiologiens område.»

«Kirken forkaster overdreven rikdom og identifiserer seg med folket. Den bør makte å fremlegge en human og menneskelig løsning, en ikke-volds vei som tar vare på hver enkelts rettigheter og verdighet . . . Utvilsomt er det en risiko for at Puebla-konferansen «politiseres», men denne menneskelige vei, denne fremgang forbundet med evangeliseringen bør avvise volden uten å overse kjærligheten.»

Le Monde

I Mexico

Pave Johannes Paul II åpnet lørdag 27. januar den viktige konferansen av latin-amerikanske biskoper med å oppfordre biskopene og alle andre katolikker i Latin-Amerika til å følge den tradisjonelle åndelige vei og aldri «forville seg langs krokete stier og trekke andre med seg».

Paven kom dermed i sin tale med indirekte kritikk av de latin-amerikanske prester som tar aktivt del i politisk arbeide i kampen mot høyreorienterte militærregimer i Latin-Amerika — med sin «frigjørings-teologi».

Etter at paven var blitt hyldet av mer enn en million meksikanere langs kjøreruten frem til basilikaen til minne om Den hellige jomfru av Guadeloupe, åpnet han den tredje latin-amerikanske biskop-konferanse, som ventelig vil få stor kirkepolitisk betydning langt inn i neste århundre.

Paven oppfordret biskopene og andre katolikker til å legge hovedvekten på evangelisk arbeide og troens utbredelse og ga uttrykk for at prester bør trekke en skillelinje mellom religiøs aktivisme og verdslig aktivisme.

New York Times/Aftenposten.

VERDENSØKONOMIEN I SENTRUM! -- KREVER ØKUMENISK UNGDOM

I anledning den omfattende verdenskonferanse om handel og utvikling som finner sted i Manila på Filippinene i mai måned i år (UNCTAD), går katolsk og evangelisk ungdom sammen om en informasjonskampanje. Hensikten med kampanjen er å gjøre almenheten bedre kjent med verdensøkonomiens problemer. Initiativtakere til denne informasjons- og aksjonskampanjen er de to tyske ungdomsforbund BDKJ (Bund der Deutschen Katholischen Jugend) og AEJ (Arbeitsgemeinschaft der Ewangelischen Jugend)

(KNA)

Poblet: Kloster og

Hver dag, særlig i sommertiden, samler bussene seg utenfor klosterporten og skarer av utenlandske turister og spanske skolebarn velter ut. Langsomt flyter de gjennom den ytre og den indre gårdsplass inn til de kanaliseres i tette grupper og føres av guider med fast hånd gjennom klosterets mange rom og ganger. Forsåvidt er ikke bildet synderlig annerledes enn ved Versailles eller Tower of London.

Poblet er en av Spanias severdigheter og med rette. Langt borte fra, tar det seg ut som et klosterlig Alhambra. En klosterby med fjell til bakgrunn. En ringmur med tårn, og innenfor: gavler og spir og noen enslige sypresser. Men trenger en gjennom muren og de tunge tårnhvelv, åpner det seg paradisetts haver: Gårdsplasser og klosterganger tette med roser — en duft av markjordbær, en lyd av sildrende vann.

Første inntrykket er eventyret: «Dette kan ikke være virkelig, det er

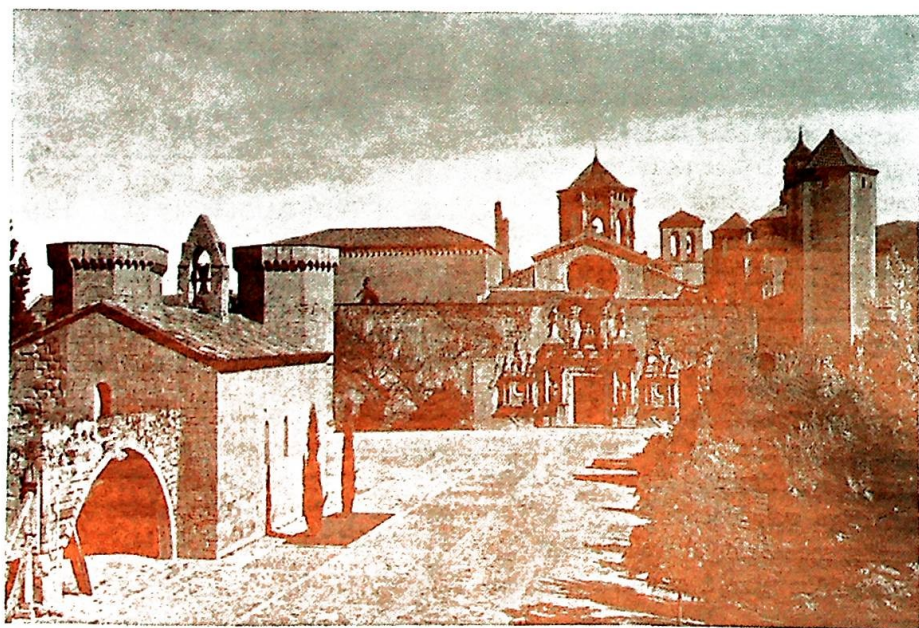
for godt til å være sant!» Disse tårn og karnapper, disse vindeltrapper og broer, ligner de ikke staffasje? Minner de ikke mistenkelig om operakulisser, en passende koloraturaramme for Lucia di Lammermoor? En vandring rundt i den kjølige klosterkirke forbi de aragonske kongegraver og det svære alterretabet i kniplingsverk er som en Doré-illustrasjon fra Don Quichote. Det virker som dekor. Du går fra bilde til bilde. En Zefferelli hånd åpner nye magiske perspektiver: Et landskap innrammet av en klosterbue, noen munkes som dveler ved en fontene, en hær av svaler som skriker og urolig krysser hverandre mot en blodig aftenhimmel. For godt til å være sant? Og likevel, stenene står der, gresset vokser, munkene tross tausheten er til å snakke med. Det er virkelig. Det er ekte — dog med et viktig forbehold. Meget, særlig i kirken, er restaurert. Det skyldes klosterets bevegde historie.

Klosteret ble grunnlagt av grevene av Barcelona i 1150. Raymond Berengarius IV, Den hellige, kalte seg cisterciensere fra det franske klosteret Fontfroide som igjen nedstammer fra Clairvaux over Grandselve. Senere konger av Aragon gjorde Poblet til mauseum og til kongeslott. Derfor den store ringmur, kongegravene og de heilige hvelvede saler på sydsiden av klostergangen der kong Martin I tok bolig i 1397. Ut gjennom middelalderen og helt frem til Den franske revolusjon og Napoleonskrigene bodde cistercienserne her, og klosteret vokste med nytt sakristi og stor abbedsvåning.

Så falt slaget. Det skjedde så sent som i 1823 med klostrenes sekularisering. Munkene ble drevet på flukt og eiendommene konfiskert. Alt to år etter var de tilbake igjen. Men i 1833 brøt borgerkrigen ut, og denne gangen måtte munkene forlate sitt kloster uten håp om å komme tilbake. Landsby-innbyggerne invaderte klosterområdet. Kirken ble delvis brent, arkivene tømt, biblioteket ødelagt, inventaret forsvant. Bare murene ble stående.

Først vel hundre år senere, da Annen verdenskrig brøt ut, flyttet fire italienske ureformerte cisterciensermunker tilbake. Det var etter Den spanske borgerkrig, og klosterkallene var mange. Snart kunne Poblet grunnlegge et datterkloster. Poblet var igjen cisterciensisk og katalansk. Idag varierer munkenes antall mellom 25 og 30.

Rammen for munkenes liv må sies å være enestående. Knapt noe annet cistercienserkloster fra tidlig tid er så godt bevart. Tross brann og ødeleggelser står kirken intakt med sitt enkle hovedskip som kan minne om

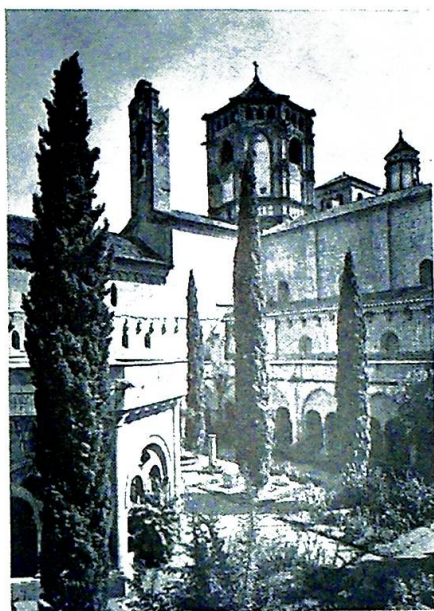
Klosteret sett fra den indre gårdsplass.

kongeslott

Bernards Clairvaux, om Fontenay, Casamari eller Fossanova. Bevart er klostergangen med lavatoriet, refektoriet, kapitelsal, bibliotek og kalefaktorium. Enestående er dormitoriet — 87 meter langt med svære tverrbuer i sten som hvelver over den store sovesal. I dag har munkene bygget seg inn med hver sin celle, side om side. Godt bevart er også legbrorfløyen og de middelalderske forrådsrom. Og likevel, nær enn enkelt-delene er det helheten som gjør inntrykk — den intakte rammen, selve bygningsmassen, de hvelvede salene, søyleleddene, de stenlagte gulv, de hugne kvader som slutter seg tett til enhetlig mur — alt dette taler et åndens sprog, en tradisjon som er en observans, en *disciplina*; den former bokstavelig den som bor innenfor.

«Den ideelle rammen for et klosterliv», vil noen mene. Mon det? Mon nettopp et så fullkomment skall fra fortiden ikke utgjør en fristelse? Et slikt kloster kunne så lett bli et museum, et mausoleum for et moderne klosterliv.

Heldigvis virker brødrene i Poblet på ingen måte trykket av sine storartede omgivelser. De hører rett og slett *hjemme* der. De sover i sovesalen, spiser i refektoriet, holder møte i kapitelsalen, ber og feirer messe i kirken — det hele på en såre naturlig måte. Munkene er hverken estetikere eller romantikere. De arbeider nøkternt, og de arbeider meget. Klosteret driver en stor gård med frukt, vin og grønnsaker og et anseelig hønseri. Der arbeider brødrene fra morgen til kveld — abbeden med. Poblet har også et trykkeri som drives av et par av legbrødrene. Der blir den nye kritiske utgave av Bernhard

Klostergård og kirke.

av Clairvaux' verker trykket. Dessuten flere verker skrevet av klosterets historikere, patrene Masoliver og Altisent. To brødre tar seg av gjestene i gjestefløyen. En av disse, Gesu Oliver, er samtidig en glimrende guide i klosteret. Han fører deg opp i kirketårnet der klosterets mange tak tekket med runde taksten, bretter seg ut under deg. — Bare enkelte av munkene ordineres til prester; så mange som trenges, ikke flere. Det er ikke nok selv å ønske å bli prest. Kommuniteten må også gi sitt tilsagn.

Korbønn og messe feires i kirken. Det skjer på katalansk. Melodiene er komponert på stedet. De er uten estetiske pretensjoner, men går godt til det karske sproget, som er mer virilt enn egentlig velklingende. Først og fremst virker det som et middelaldersprog, en form for Langue d'Oc. Men her i munkenes munn, synes heller ikke det gammelmodig, men levende — et brukssprog til å prise Gud med.

PAVENAVN

Vår nye pave og hans umiddelbare forgjenger tok dobbeltnavnet Johannes Paul for å symbolisere at de aktet å fortsette den linje som var trukket opp av Johannes XXIII som begynte Det annet Vatikankonsil, og Paul VI som fullførte det. Og derved har vi for første gang fått et *sammensatt* pavenavn.

Den første pave som ved sin tiltrødelse *forandret* sitt navn, er Johannes II i året 533, som hadde det sivile navn Mercurius, altså et hedensk gudenavn. I det tiende århundre ble navneskifte ved pavevalg hyppigere. Og siden året 1009 har samtlige paver på to nær tatt et nytt navn. De to som beholdt sitt dåpsnavn var: nederlanderer Adrian VI som i 1522 ble valgt in absentia da han under konklavet var blitt i sitt spanske bispedømme Tortosa. Og den tidligere konsilpresident i Trient, kardinal Marcello Cervini, som ble valgt i 1555 og som Palestrina de-diserte sin berømte «Missa Papæ Marcelli» til.

Det har i alt forekommet 78 pavenavn, derav 43 kun én gang, 30 i de siste 1000 år. De syv hyppigste pavenavn har vært: Johannes (21), Gregor (16), Benedikt (14), Clemens (14), Innocens (13), Leo (13), Pius (12).

I de første århundrene finner vi på bispestolen i Roma paver fra alle deler av Romerriket: foruten italienerne en hel del av gresk, syrisk eller nordafrikansk fødsel. Etter folkevandringen kommer de nye vesteuropeiske nasjoner inn i bildet: I middelalderen har vi 6 tyske, 14 franske, 3 spanske paver. I 1154 ble den engelske kardinal Breakspeare pave, han som to år tidligere hadde vært i Norge for å innsette den første erkebiskop i Nidaros. I 1276 kommer i Johannes XXI en portugisisk filosof og legevitenskapsmann på pavestolen. Og den siste ikke-italiener før vår nåværende polske pave var den nederlandske fødte teologiprofessor Adrian VI i 1522.

Gerard Vranken

DISTRIKTS-NORGES HJELP TIL

Av Christia

— Som utenlandsk prest i distrikts-Norge har man muligheten til å komme med nye ideer som kan hindre stagnering. Som engelsk katolikk er jeg selv oppvokst i et miljø der katolikkene er i mindretall. Jeg vet hva det vil si å være klassens eneste katolske elev.

Det er sognepresten i Arendal Katolske Menighet, Alan Littlewood som sier dette. I drøye fem år har han ledet menigheten, som består av 200 medlemmer fra 24 forskjellige nasjoner.

— Kirken er universell, fortsetter Littlewood. Derfor spiller min nasjonalitet liten rolle i kirkelig sammenheng. På det mer personlige plan kan nok en utlending støte på hindringer. Sørlandet er et nokså lukket samfunn, og man trenger tid for å komme på en skikkelig fortrolig fot med mange av dem som bor der. Men tar man tiden og tålmodigheten til hjelp, så vil man nå frem før eller siden.

St. Franciskus Søstre drev i mange år et sykehus i Arendal. Driften av sykehuset er i dag overtatt av Aust-Agder fylke, men Den katolske kirke driver fortsatt en forskole og en barneskole. Vi spør Littlewood hvordan fremtiden er for menigheten.

— Jeg er mer optimistisk i dag enn for få år siden, til og med når det gjelder skolen. Vi har hatt en

moderat økning i elevtilstrømningen, noe som gir godt håp for fremtiden.

Utviklingen må skje gradvis

— Sykehuset kommer nok til å forbli i fylkesdrift, fortsetter Littlewood. — Annet er ikke å vente. Jeg vil imidlertid gjerne poengtere det viktige i at slike forandringer skjer

gradvis. Vi har vært heldige i så måte. Vi har unngått det helt store sjokket, ikke minst takket være en aktiv menighet. Da nedtrappingen av sykehuset begynte, sørget vi for å holde den øvrige aktiviteten i menigheten ved like. Dette har bl.a. resultert i at menighetens egne medlemmer for en tid siden pusset opp kirkenes interiør på dugnad. Dette er et gledelig tegn på styrke.

Littlewood hevder ellers at et av hovedproblemene for det katolske distrikts-Norge er det lave antall medlemmer og den store geografiske spredning det er på disse. — Dette gjør det vanskelig for oss å holde i gang en noenlunde hensiktsmessig menighetsaktivitet. Foreningsarbeidet kan nok interessere mange, men hvis dette medfører lange og hyppige reiser, er det ikke annet å vente enn at interessen kjølnes. Dette resulterer i, fortsetter Littlewood, at byrden må bæres av få mennesker. Når disse overbelastes, er det lite som kan gjøres.

— Det betyr vel at en liten menighet lett kan stagnere?

— Nettopp, og her ligger en av våre største vanskeligheter.

Savner støtte fra de store sentra

— Hvordan er støtten fra de større menighetene?

— Jeg synes den er liten. Dette kommer ikke nødvendigvis av manglende velvilje, men snarere manglende kjennskap til den katolske virkelighet i en liten by.

En vesentlig del av en prests arbeide utføres bak skrivemaskinen. Alan Littlewood er intet unntak.

KATOLIKKER MÅ FÅ SELVHJELP

Boe Astrup

— Hva kan f.eks. bispedømmets fora gjøre?

— Viktigst av alt; de må kunne høre på oss. Det nytter ikke med patentløsninger som kan virke utmerket i Oslo og Bergen. Realitetene er helt annerledes i distriktene.

Littlewood tror ikke det vil ha noen hensikt å tilkalle folk fra de større sentra for å «sprite» opp menighetsarbeidet. — Det viktigste er at vi blir gitt anledning til å klare oss selv. De typiske distriktsproblemene kan ikke løses av utenforstående som bare kjenner til situasjonen i Oslo eller Bergen; de må løses ute i marken. Dette er et langsamt og tålmodighetskrevenende arbeide. Provinskatolikkene er ofte mer konservative enn storbykatolikkene, og trenger ofte mer tid på forandringer. Hvis vi blir tatt alvorlig, og hvis vi får støtte som gir oss anledning til å satse på egne krefter, så skulle det katolske distrikts-Norge ha muligheter.

Som et eksempel på hva det innebærer å kunne satse på egne folk, kan Littlewood henvise til en foredragsrekke menigheten holdt i fastetiden i fjor. Samtlige foredragsholdere er medlemmer av menigheten. Temaet for foredragsrekken var katolsk liv og lære. Foredragene fikk god oppslutning, også fra ikke-katolikker.

— Jeg tror det er vanskelig å overvurdere den psykologiske virkningen av et slikt tiltak, sier Littlewood. — Hadde vi tilkalt eksperter fra de store sentra, hadde vi kanskje fått kvalitetsmessig bedre foredrag, men nå var det våre egne medlemmer som

ga sine foredrag. Vi fikk også bevist for oss selv at vi *kunne*.

Vi må ta de anledninger vi får

— Har katolisismen noen fremtid i Norge?

— Ja, men vi må ta de anledninger vi får. Vi må være klare over at vi ikke kommer til å omvende hele Norge. Jeg tror at økningen her i landet alltid vil være beskjeden. Dessuten er det sannsynlig at vi vil oppleve et visst frafall. Å være troende, praktiserende katolikk i Norge kan være en belastning for enkelte. Vi er en minoritet, og en minoritetsgruppes liv er ikke bestandig problemfritt. Det er derfor realistisk å regne med at enkelte ikke vil holde ut. Jeg tror det er to områder hvor vi kan vinne frem:

For det første er vi et kristent alternativ. Vi må ikke se det som vårt mål å tømme andre kirker, men være en mulighet for dem som hverken finner seg til rette hos agnostikerne eller på bedehuset. Vi har et særpreg, og selv om vi er økumeniske av innstilling, må vi ikke glemme vår identitet. For det andre må vi ut til andre miljøer enn dem vi er vant med. I dag er Kirken konsentrert om byene. På landsbygden er vi nesten ikke representert. Vi kan rette på dette forholdet bl.a. ved å anvende nynorsk i større grad enn i dag. Hvis vi klarer å sprengre våre egne miljøgrenser, vil vi kunne skape en mer allsidig gruppe med katolske kristne her i landet.

Vi må være realistiske

— Vi har mange muligheter i Nor-

Littlewood ved inngangen til kirken som er det naturlige sentrum for Arendal katolske menighet.

ge, men vi må være realistiske. Jeg tror det er viktig at vi bryter vår isolasjon, samtidig som vi er fullt klare over egne krefter, deres styrke og begrensning.

Littlewood peker videre på at det etter hans mening er viktig å gjøre Kirken mer mobil. Den gamle kombinasjonen sognekirke/sykehus må kanskje finne seg i å vike for en mer ambulerende kirketjeneste.

— Etter hvert som kommunikasjonene bedres, flytter folk til utkantene, hvor de bor, og arbeider i de større sentra, fortsetter Littlewood. — Det er dette vi må ta konsekvensen av. Dessuten er det viktig at vi ikke overorganiserer oss, vi kan ikke tillate oss luksusen av unødige organisasjoner. For å konkludere: Vi må passe på at vi til enhver tid har en organisasjon som ikke bare er i harmoni med tidens behov og krav, men som er enkel og fleksibel nok til å kunne passe inn i de mangeartede situasjoner som finnes i provinsen.

Den katolske kirke og bibelvitenskapen I

Denne artikkelen behandler ingen bestemt teologisk profil, men søker å belyse den lange og vanskelige utviklingen som førte til at den vitenskapelige bibel-kritikk endelig fikk innpass også i Den katolske kirke. Av alle de teologene som har bidratt til dette tålmodige arbeide må særlig nevnes pater M. J. LAGRANGE, O.P. Han er på mange måter blitt stående som en personifisering av denne prosessen, dens håp og skuffelser.

INN I EN NY TID

REFORMASJONEN førte til den første store strid om Bibelen på denne siden av middelalderen. Det katolske svaret på krisen ble TRIDENTINERKONSILET. Her ble den tradisjonelle katolske kanon endelig definert (hvor de gammeltestamentlige devtero-kanoniske bøker ble bevart, av protestantene regnet som 'apokryfer'), den gamle latinske oversettelsen Vulgata fikk status som offisiell tekst samtidig som det ble fastslått at alle oversettelser til morsmålet skal ha et forklarende notte-apparat. Teologisk sett hevdet dette konsilet at evangeliet formidles gjennom «de skrevne bøker og de uskrevne tradisjoner» ('in libris scriptis et sine scripto traditionibus') som begge skal behandles med den «samme hengivenhet og ærefrykt» (pari pietatis affectu ac reverentia'). I tiden som fulgte oppstod det som en følge av denne uttalelsen et syn på forholdet mellom Skriften og Tradisjonen som så å si sidestilte de to. «Pari pietatis» ble tolket som *dels* i Skriften og *dels* i Tradisjonen, mens Konsilets uttalelse bør tolkes dithen at de to skal æres *sammen*. Felles for katolikker og protestanter var imidlertid overbevisningen om at Bibelen var Guds inspirerte ord — ufeilbar i sin helhet såvel som i sine enkelte deler.

I århundrene som fulgte reformasjon og mot-reformasjon er det dette synet på Skriften som kommer under heftig angrep fra forskjellige hold.

TRO OG VITEN

Renessansens og opplysningstidens VITENSKAPELIGE PROTEST kunne i begynnelsen synes å varsle en stor krise for Kirken. Galileo-affæren (1616—1633) viste Kirken fra sin mest konservative side da den forsvarte det geosentriske system og derved foretrakk Skriftens bokstav fremfor vitenskapelig sannhet. Copernicus viste senere at jorden går om solen og Newton hevdet at 'himlene' følger de samme lover som jorden. Geologer og biologer begynte etter hvert å bli klar over tidens og utviklingens rolle. Kirken inntok hele denne tiden en defensiv holdning og fortsatte å hevde Bibelens ufeilbarhet i slike spørsmål. Som eksempel kan nevnes at John Lightfoot i Cambridge i 1642 regnet seg frem til at verden ble skapt kl. 0900, 23/10, år 4004 f.Kr.

Denne konflikten mellom vitenskap og religion, som den gang virkelig satte sinnene i kok, er kun tilsynelatende. Både Kepler og Newton antok at Gud og Hans forsyn sto bak hele den skapte orden. Egentlig representerer de kun to forskjellige synsvinkler som man kan se verden gjennom, den ene utelukkende ikke i seg selv den annen. Det må likevel innrømmes til Kirkens forsvar at den unge naturvitenskap var mer arrogant på dette unge stadium enn den er i dag. Hele debatten kulminerte i det 19. århundre med Darwin. Kirkens holdning i denne perioden kan oppsummeres i tre punkter som illustrerer de tre stadier i dens erkjennelse av det naturvitenskapelige syn: — 'Det er absurd' — 'det er i strid med Bibelen' — 'dette har vi visst hele tiden'.

TRO OG FORNUFT

Et annet frontalangrep på Kirkens bokstavtro bibeltolkning kom fra opplysningstidens FILOSOFISKE FORNUFTSTRO. Både Bacon og Descartes satte spørsmålsteget ved Bibelens autoritet. Hobbess betvilte at Moses var Mosebøkernes forfatter, og Spinoza hevdet at Bibelen burde leses som andre bøker. Denne typen kritikk av den bibelske bokstavtro førte til en panikkartet reaksjon hos Kirkens menn. Spørsmålet dreide seg om Bibelens autoritet: hvis den var uholdbar i sine enkeltheter, hvordan kunne den da være ufeilbarlig i sin helhet? Rasjonalistene forkastet altså den 'verbale inspirasjon' (at hvert ord er inspirert), den allegoriske tolkningsmetoden (hvormed Kirken hadde tolket indre uoverensstemmelser i Bibelen) og fremfor alt det mirakuløse. Bibelen var fra nu av blitt

litt av et problem for Europas intellektuelle. De mest kritiske vendte seg mot Kirken, mens Kirkens egen holdning ble en utpreget forsvarsposisjon. Denne situasjonen var ny. En senere generasjon av rasjonalister (Gibbon, Hume, Voltaire) angrep så religionen i sin helhet og setter deismen opp mot åpenbaringens teisme (troen på en personlig Gud) — noe som ytterligere tilspisset situasjonen. Samtidig førte de store revolusjoner til at store deler av massene gikk tapt for Kirken. Konflikten mellom den filosofiske rasjonalisme og den bokstavtro Kirke har vist seg å være langt mer dyptgående og problemfylt enn konflikten med vitenskapen. Harmonien mellom fornuft og tro er ikke av en så enkel natur som mellom viten og religion.

KIRKENS EGET SVAR

Det var heller få av Kirkens menn i det 18. århundre som forsøkte å møte den nye situasjonen ved å innta en positiv holdning til denne kritiske ånd og moderere synet på Skriften i visse henseender. Jean Astruc (Ludvig XV's livlege) hadde allerede i 1753 hevdet at Mosebøkene ikke var skrevet av Moses, men sammensatt av to dokumenter (Jahvisten og Elohisten). Herder (1780) anså Markus-evangeliet for å være blitt skrevet først, og betraktet Johannes-evangeliet som en fortolkende parafrase over Jesu liv. Disse begynner altså å vende oppmerksomheten mot 'den menneskelige side' ved Bibelen. Det var denne holdningen som i det 19. århundre helt kom til å revolusjonere Kirkens syn på Skriften, ved at den historisk-kritiske metoden oppstår. Dette skjer på protestantisk grunn, fortrinnsvis i Tyskland. Selve metoden er overtatt fra den klassiske filologi, hvor forskere hadde begynt med kildekritikk av Livius og derved forvandlet vårt bilde av Romas tidlige historie.

J. G. Eichhorn (1752—1827), professor i Göttingen, er ofte blitt kalt den 'moderne gammeltestamentlige forsknings far'. Han skal ha vært

(Forts. siste side)

Om å søke Gud

Fra „Regel for en ny bror”

*Du ønsker å søke Gud av hele ditt sinn
og elske Ham av hele ditt hjerte.*

*Men du tar feil
hvis du tror du kan nå Ham.
Dine armer er for korte, dine øyne er
... for svake,
ditt hjerte og din forstand for begrenset.*

*Å søke Gud
betyr fremfor alt
at du lar Han finne deg,
Han er Abrahams, Isaks og Jakobs Gud.
Han er din Gud,
ikke fordi Han tilhører deg,
men fordi du tilhører Ham.*

*Å velge Gud
betyr at du vet du er kjent og elsket
på en måte som langt overgår hva et
menneske kan fatte,
at du var elsket før noen hadde deg i
tankene
eller hadde uttalt ditt navn.*

*Å velge Gud
betyr at du i tro overgir deg til Ham.
La ditt liv bygges opp på denne tro
som på en usynlig mur.
La deg bæres av denne tro
som et barn i sin mors skjød.*

*Og videre,
tal ikke for meget om Gud,
men lev
i visshet om at Han har skrevet ditt
... navn
i sin hånd.*

*Gjør din daglige gjerning
med den befriende visshet
at intet i verden kan skille deg
fra Guds kjærlighet til deg.*

*I Jesus fra Nasaret
viser Gud på en særlig måte
hvor inntrengende han søker mennesket
og hvor fullt og helt Han har gitt
seg hen
for mennesket, og menneskets lykke.*

*I Jesus fra Nasaret
har et menneske vist
hvor fullt og helt vi kan tilhøre Gud;
hvor stor frihet og menneskekjærlighet,
mot og selvforglemmelse
en mann kan eie
når han har latt seg søke og finne
av Gud
og har gitt seg helt over til Ham.
I Jesus har du en fremtid
når du gjennom synd og død følger
hans vei
mot fellesskap og kjærlighet,
evig liv og herlighet.*

*I tro vil du gjenkjenne Ham
i hans henders verk,
og fremfor alt i mennesket,
mennesket skapt som et avbilde av Ham,
og klarere enn alt i kjærligheten
som er Jesus selv.*

*Men selv om du ikke får noe tegn,
noe ord fra Ham,
vil du likevel kunne gjenkjenne Ham.
Selv hans fravær
er fylt av mysteriet om hans storhet.
Det kan hjelpe deg
til ikke å søke og tilbe et bilde av Ham
som du selv har dannet.*

*Så bli ikke motløs,
men fortsett å søke Ham
i alt, i alle —
alle er de et pant på
at engang vil du finne Ham.
Streb etter å kjenne Ham
ansikt til ansikt.
For Han kommer like så visst som
morgengryet,
som regnet som alt er falt.*

*Hvis du blir i kjærlighet
vil du bli i Gud
og ikke lenger gå i mørke.*

*Så lev da i glede og håp,
uten frykt, uten spor av angst,
i fred med deg selv og med verden,
i uopphørlig ærefrykt og takk,
for Guds kjærlighet til deg er evig.*

GUDSTJENESTER I HELGENE		Dialog messe	Høy- messe
OSLO: <i>St. Olavs domkirke</i> Akersveien 1 tlf. 20 72 26 - 20 72 44	lörd.: sønd.: (eng)	19.00 9.30 19.00	— 11.00 —
<i>St. Hallvard kirke, Frans'kanerne,</i> Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83		8.35	11.00
<i>St. Dominikus kirke, Domin'kanerne,</i> Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71		9.00 18.30	11.00 —
<i>Vår Frue Villas kapell, Montebello,</i> Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21		9.00	—
<i>Grefsen kapell, Glads vei 23, tlf. 21 23 55</i>		9.00	11.00
<i>Lunden kloster, Øvre Lunden, tlf. 212587</i>			10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke,</i> Tyholmen, tlf. 22 209	lörd.: sønd.:	18.30 8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Pauls kirke,</i> Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	lörd.: sønd.:	19.00 —	11.00
<i>Vår Frue Kirke, Helleveien</i>	sønd.:	9.30	
<i>Florida kapell, Nygaardsgt. 124</i>		19.00	
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke,</i> Cappelenstg. 1, tlf. 83 20 19	lörd.: sønd.:	18.00 8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke,</i> Kongensgt. 9, tlf. 11 438		9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke,</i> Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168		9.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke,</i> Torvgt. 113, tlf. 23 751	lörd.: sønd.:	18.00 —	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke,</i> Haraldsgt. 21, tlf. 23 195			11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke,</i> Vesterngt. 5, tlf. 22 381		9.00	11.00
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke,</i> Kirkegt. 3, tlf. 24 225	lörd.: sønd.:	18.00 —	11.00
LILLEHAMMER: <i>Mariakirken,</i> Wedemannsgate 3 A, tlf. 52 550	lörd.: sønd.:	18.00 —	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke,</i> Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85		9.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell,</i> Ryggeveien 24, tlf. 41 038		—	17.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke,</i> Sverresgt. 26, tlf. 50 793		8.30	11.00
STABEKK: <i>Maria kirke,</i> Nyyveien 17, tlf. 53 77 35		8.30 19.00	10.45
<i>Eikeli kirke, Veståsen 20, tlf. 24 25 69</i>		9.30	10.30
STAVANGER: <i>St. Svithuns kirke,</i> Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	lörd.: sønd.:	17.00 8.30 9.30	11.00
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke,</i> Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949			11.00
VOSS: <i>St. Olavs kapell</i> Finne, tlf. 12 510			Efter avtale
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården, tlf. 21 214		8.45 19.00	11.00 —
<i>St. Elisabeth hospital, Ila, tlf. 21 670</i>		6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke,</i> Flintegt. 5, tlf. 72 779			11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke og</i> <i>St. Eystens sykehjem, Jernbanegt. 29</i>			11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke,</i> Parkveien 23, tlf. 51 467			11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke,</i> Norgesund, tlf. 37 558	lörd.: sønd.:	17.00 8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke, Stor-</i> <i>gt. 94, Sogneprestens tlf. 84 277</i>	lörd.: sønd.:	18.00 —	11.00
<i>St. Elisabethsostrene,</i> Balsfjordgt. 35, tlf. 81 487	sønd.:	8.00	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke,</i> Hernesveien 22, tlf. 21 783		8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke,</i> Salsgt. 52, tlf. 11 447		19.00	11.00
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke,</i> Skolegt. 4, tlf. 61 501	lörd.: sønd.:	15.00 —	10.30
NARVIK: <i>Kristi Kongekirken,</i> Håreksgt. 82			15.30
SELFORS: <i>Vår Frelses kirke,</i> Skipper Nilssensgt. 21, tlf. 52 072			Efter avtale

RADIOFORKYNNELSE FOR MUSLIMER

Men det økte antall fremmedarbeidere i Norge øker også antallet som bekjenner seg til andre religioner enn den kristne. Utfordringen kommer i første rekke fra Islam. I 1975 var det ca. 8000 muslimer i Norge.

Muslimene i Norge ønsker rimelig nok rett til å utøve og forkynne sin tro. Det bør de få. Prinsippet om religionsfrihet, som også er innskrevet i vår grunnlov, tilsier det.

Spørsmålet har til nå kommet opp i forbindelse med planene om en moské i Oslo. Kirken bør stille seg passivt positiv til dette. Vi må være villig til å gi muslimene den rett som vi selv forlanger for misjonen og kirken i muslimske land.

Spørsmålet er i ferd med å bli

aktuelt også i forbindelse med religiøse sendinger i kringkastingen. NRK har knesatt som prinsipp at radio og fjernsyn sender kristen forkynnelse fordi store lytter- og seergrupper ønsker det, ikke fordi Norge har statskirke. Dette prinsipp er det eneste holdbare for en monopolkringkasting. Det tilsier at det bør sendes religiøse programmer for muslimer i et omfang som svarer til muslimenes oppslutning i befolkningen.

Men kirken bør be om at kristne forkynnende programmer skilles klart fra forkynnende sendinger for andre religioner, både administrativt i NRK og i programoppsettet. Betegnelsen «religiøse programmer» er i denne situasjon ikke lenger egnet.

Vår Kirke

LITURGISK KALENDER

FEBRUAR:

16. Ferial. Gn. 11, 1-9. Mk. 8, 34-39. (Gr 8, 34-9, 1).
17. Ferial eller De syv stiftere av Servitterordenen, eller Jomfru Marias lørdagsmesse. Hebr. 11, 1-7. Mk. 9, 1-12 (Gr 2-13).
18. **7. alm. søndag.** Jes. 43, 18-19. 21-22. 24b-25. 2. Kor. 1, 18-22. Mk. 2, 1-12.
19. Ferial. Sir. 1, 1-10. Mk. 9, 13-28 (Gr 14-29).
20. Ferial. Sir. 2, 1-13 (Gr 1-11). Mk. 9, 29-36 (Gr 30-37).
21. Ferial eller Peter Damian, biskop og kirkelærer. Sir. 4, 12-22 (Gr 11-19). Mk. 9, 37-39 (Gr 38-40).
22. Apostelen Peters Stol. 1. Pe. 5, 1-4. Mt. 16, 13-19.
23. Polykarp, biskop og martyr. Sir. 6, 5-17. Mk. 10, 1-12.
24. Ferial eller Jomfru Marias lørdagsmesse. Sir. 17, 1-13 (Gr 1-15). Mk. 10, 13-16.
25. **8. alm. søndag.** Hos. 2, 14b. 15b. 19-20 (Hebr. 16b. 17b. 21-22). 2. Kor. 3, 1b-6. Mk. 2, 18-22.
26. Ferial. Sir. 17, 20-28 (Gr 24-29). Mk. 10, 17-27.
27. Ferial. Sir. 35, 1-15 (Gr. 1-12). Mk. 10, 28-31.

FASTETIDEN

28. Askeonsdag. Joel 2, 12-18. 2. Kor. 5, 20-6, 2. Mt. 6, 1-6. 16-18.

MARS

1. Ferial. Devt. 30, 15-20. Lk. 9, 22-25.
2. Ferial. Jes. 58, 1-9a. Mt. 9, 14-15.
3. Ferial. Jes. 58, 9b-14. Lk. 5, 27-32.
4. **1. søndag i Fasten.** Gn. 9, 8-15. 1. Pe. 3, 18-22. Mk. 1, 12-15.
5. Ferial. Lev. 19, 1-2. 11-18. Mt. 25, 31-46.
6. Ferial. Jes. 55, 10-11. Mt. 6, 7-15.

Bønneintensjon for Kirkens misjon —

I februar: La oss be for Kirkens evangeliseringsarbeid i Uganda.

I mars: La oss be for de misjonærer som p.g. av alder, helse eller andre årsaker ikke lenger kan være aktive. Måtte de likevel fullbyrde sitt misjonskall.

Pavens to verdener

Dagen etterat han hadde mottatt den sovjetiske utenriksminister, Andrej Gromyko, til en to timer lang audiens, dro pave Johannes Paul II til Latin-Amerika på sin første reise til utlandet. Denne timeplan illustrerer bedre enn noe annet i hvilken vanskelig — og sentral — posisjon paven befinner seg, en posisjon som både byr på problemer og muligheter for overhodet for verdens 700 millioner katolikker. Paven beveger seg mellom to verdener, ikke bare geografisk, men også politisk og sosialt — og hans oppgave i tiden som kommer blir å bygge bro over motsetningene innenfor og utenfor hans kirke.

Gromykos samtale med paven understreker den uro som er utløst i Kreml av det nye kirkeoverhodets popularitet i Øst-Europa, der katolikkene er i flertall i Polen og Tsjekkoslovakia, i deler av Øst-Tyskland og i de vestlige områder av Sovjet-Unionen. Siden den tidligere polske kardinal ble pave i okto-

ber ifjor har han ikke lagt skjul på sitt engasjement for de grunnleggende menneskerettigheter, ofte med adresse til Øst-Europa. De polske myndigheter gjorde et klosset forsøk på å censurere hans budskap til den nye kardinal i Krakow, men har stort sett fulgt en meget forsiktig linje overfor Johannes Paul II. Dragkampen idag gjelder tidspunktet for pavens besøk i Polen. Selv anser han det som sin «plikt» å komme til våren, når Polen feirer 900-års jubileet for den polske konges mord på St. Stanislav — som dengang var erkebiskop i Krakow, pavens hjemby. Myndighetene både i Warszawa og Moskva ville foretrekke at besøket ble utsatt, for å redusere risikoen for en polsk nasjonal manifestasjon som lett kan få brodd mot Sovjet-Unionen. Paven har en virkning på den øst-europeiske befolkning som kan sammenlignes med Khomeinys innflydelse i Iran, skal en sovjetisk diplomat ha uttalt i Roma . . .

I spørsmål som gjelder kirkens lære har Johannes Paul II hittil vist seg som en forsiktig og nesten ortodoks pave. Skal han bevare sin egen og den katolske kirkes troverdighet blant flere hundre troende i Latin-Amerika vil han imidlertid måtte engasjere seg like sterkt i denne verdensdels sosiale problemer som han hittil har tatt til orde for at også de kommunistiske land må respektere menneskerettighetene. Den nye paven har vakt forhåpninger hos millioner av mennesker som lever under vanskelige forhold i en rekke land — en bekreftelse på den innflydelse kirken fremdeles har. Pavens og de verdslige myndigheters holdninger i månedene som kommer vil gi oss en første antydning om hvorvidt disse forhåpninger kan oppfylles.

Aftenposten

En ny barnebok fra Det kateketiske senter i Bergen:

Gud tilgir meg. En bok om tilgivelsen, kr. 15,— og andre:

Min Messebok, kr. 16,—.

Kalla mig lilla Therese, et lite svensk hefte med utdrag fra Thérèse av Jesusbarnets «Själviografiska skrifter», kr. 23,45.

Lindholm: Små sagn om store ting, kr. 39,50.

Barnas Bibel, kr. 40,—.

Nyutgivelse på svensk av Johannes av Korsets:

Bestigningen av Berget Karmel, kr. 67,30.

Teresa av Avila: Fullkomlighetens väg, kr. 52,60.

Norske bøker:

«Morgendagens kirke» — Rapport fra strukturseminaret 15.—17. nov. 1977, kr. 15,—.

Küng: Hvorfor være kristen?, kr. 89,—.

Félicité de Lamennais: En troendes tale, kr. 43,—.

Noen må våke, Salmer og kirkeviser med tekster av Svein Ellingsen, kr. 75,—.

Parkes: Sorg, kr. 54,—.

Engelske bøker:

Karl Wojtyla; now Pope John Paul II: Fruitful and Responsible Love, kr. 20,50.

Walsh: A Key to Charismatic Renewal in the Catholic Church, kr. 38,20.

Lex Hixon: Coming Home, the Experience of Enlightenment in Sacred Traditions, kr. 28,55.

ST. OLAV BOKHANDEL A/S
Akersveien 5, Oslo 1, Tlf. 20 72 48.
Åpent kl. 9—16, lørdager 9—14.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Dominikus kirke	}	Oslo
Lunden kloster		
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet		
St. Olavs kirke		
Bispegården	}	Arendal
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Franciskus Kirke	}	Bergen
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke	}	Hammerfest
Vår Frue Kirke		
Marias Minde	}	Hønefoss
St. Franciskusøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Lillestrøm
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Tromsø
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikals Kirke	}	Trondheim
St. Mikals prestegård		
St. Theresia Hosp.	}	Tønsberg
St. Franciskus Hosp		
St. Magnus Kirke	}	Tønsberg
St. Magnus presteg.		
St. Elisabeths Hosp.	}	Tønsberg
Vår Frue Kirke		
Bispegården	}	Tønsberg
St. Olavs Kirke		
Bispegården	}	Tønsberg
St. Olavs Kirke		
St. Olavs Prestegård	}	Tønsberg
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:
Oslo 19 12 00 - Service 19 12 20

film:

RALLARBLOD

Den nye norske filmen «Rallarblod» satte oss i dårlig humør. Det er absolutt irriterende å se en betydelig pengesum (filmen er norsk filmhistories dyreste), mye fint talent blant skuespillerne og overbevisende teknikk kastet bort på noe som skulle ha blitt et dokument over rallarlivet, men som ble en middelmådig kjærlighetshistorie. Dette kunne jo ha blitt så bra!

Filmen bygger på Kristofer Uppdals roman «Dansen gjennom skuggeheimen». Boken representerte i sin tid et gjennombrudd for de realistiske arbeiderskildringer her i landet. Utgangspunktet skulle således være utmerket.

I tillegg finnes det fortsatt mennesker som har opplevd rallarne, eller selv tilhørt kategorien. En kan derfor lett gi et virkelighetsnært bilde av rallarernes virkelighet.

I denne filmen får en lett følelsen av at rallarlivet kun er en fargerik kuliss omkring de to hovedpersonenes kjærlighetsforhold. Rallaren Sjugur Rambern forelsker seg i storbonde-datteren Innbranna Røysing. Nils Ole Oftebro og Ragnhild Hilt i hovedrollene gjør så godt de kan, det er ikke deres feil at historien blir så lite engasjerende.

Men selv den beste skuespiller kan ikke gjøre et uinteressant kjærlighetsmanuskript til et epos om rallarne, og derfor blir det med forsøket.

Vi hører lite til bygdefolkets reaksjon på rallarne, lite til de store sosiale motsetninger i datidens bygde-Norge, lite til den gryende arbeiderbevegelsen og lite til de virkningene rallarernes fargerike inntog i bygde-Norge hadde.

Dette er altså ingen historie om rallarne. Det er en kjærlighetshistorie fra rallarmiljø, akkurat som man har kjærlighetshistorier fra sigøynermiljøer, kontormiljøer, dykkerklubber og racerbaner. Når man da i tillegg tar med i betraktningen det noe ubehagelige faktum at denne histo-

rien ikke er plagsomt nyskapende innen genren, blir det lite tilbake.

Utover teknikken, som var meget god. Det gjelder både spill, kamera, kulisser og sminke/kostymer.

Det hjelper bare så inderlig lite når historien ikke holder samme standard.

Christian Boe Astrup

BØKER:

Luther for alle?

Gerhard Ebelings bok «Luther. En innføring i hans tenkning» er et svært anerkjent, ja nesten klas-sisk arbeid, som nå er kommet i norsk utgave. Det er faktisk gått femten år siden boken første gang så dagens lys. Forfatteren er en av etterkrigens fremste og mest innflytelsesrike Luther-forskere. Ruten han har valgt å følge denne gang, beskriver han slik: «Vi skal ikke, som det er mest nærliggende, rykke frem kronologisk-biografisk, selv om dette ikke betyr at vi bryter med det strengt historiske. Videre skal vi ikke forsøke å tegne et psykologisk eller symbolsk bilde av Luthers personlighet, f.eks. som «den evige tysker» — for ikke å la denne misforståelsen være unevnt — slik det skjedde ikke bare for noen få år siden, men allerede i den tyske idealisme. Vi skal heller ikke gi en systematisk fremstilling av Luthers viktigste tanker, ordnet etter dogmatiske hovedpunkter: Den hellige skrift, Troen, Sakramentene, Kirken, Øvrig-heten osv. Vårt forehavende er fra

en side sett mer beskjedent enn dette. Det dreier seg bare om en innføring i Luthers tenkning. Enhver form for fullstendighet er dermed utelukket allerede i utgangspunktet. Målsettingen strekker seg ikke lenger enn til et møte som gjør det mulig å fortsette samtalen med Luther på egenhånd. På den andre siden er vårt forehavende mer pretensiøst enn disse andre mulighetene. Vi akter ikke å bli stående ved enkelte kjennsgjerninger eller tanker, men skal forsøke å trenge frem til det fundament der det hele har sitt utspring. Hvis vi ikke bare skal konstatere hva Luther har tenkt, men forstå det, ikke bare repetere hans ord, men ta ansvar for dem, da må vi gå inn i Luthers måte å tenke på, selv ta del i Luthers tankebevegelse.»

Vi må overlate til spesialistene å ta stilling til i hvilken grad Ebeling klarer å følge opp denne programerklæringen. At leserne må være villige til å tenke med, er imidlertid sikkert. Skal vi dømme etter både forfatterens, oversetterens og forlagets utsagn, ville man tro at dette var en innføring regnet på «ikke-fagfolk». At det kunne være både nyttig og kjærkomment er sikkert; ikke minst for oss som katolske kristne i et protestantisk land. Noen og hver av oss sitter vel med litt dårlig samvittighet over manglende viten og innsikt nettopp om Luther. Boken er opprinnelig en forelesningsrekke for tilhørere fra alle fakulteter ved universitetet i Zürich. Det sikrer fremstillingen en levende og utvunget form, men forutsetter samtidig et visst kunnskapsnivå hos leseren — ikke minst på det filosofiske område — som nok vil begrense leserkretsen en del. Når det er sagt, blir hovedinntrykket en solid og tankevekkende presentasjon av Martin Luthers åndsverk som burde interessere norske lesere — også katolikkenene.

Else-Britt Nilsen

Gerhard Ebeling:
«Luther. En innføring i hans tenkning»
Land og Kirke/Gyldendal,
1978.

FRA ØRKENEN:

ABBA AMMONAS

Abba Ammonas fikk dette spørsmål: «Hvilken er den smale og vanskelige vei?» Han svarte: «Den smale og vanskelige vei er denne: Å holde sine tanker i tomme og å gi avkall på sin egenvilje for Guds skyld. Det er også meningen med denne setning: «Se, vi har forlatt alt for å følge deg.»

HYRDEBREV OM RASISME

Biskopen i Den lutherske kirke i Pakistan, nordmannen Arne Rudvin, utfordrer Den norske kirke til å ta tendensene til rasehat i Norge alvorlig. Mens trakassering av hvite er ukjent i Pakistan, har det etterhvert blitt vanlig at pakistanerne plages i Norge. Biskop Rudin hevder at et sterkt kirkelig engasjement mot rasefordommer også vil bety mye for muslimers holdning til kristendommen. For en muslim å bli kristen i dag, betyr like mye å gå over til fienden, hevder Rudvin. Han tar også til orde for at kristne i Norge må kjempe for muslimers rett til religionsutøvelse her.

Vår Kirke

PAVEN FORESLÅTT SOM «UNIVERSELL PREST»

Paven burde bli en «universell prest» for alle kristne, og dermed gjøre kirken til aktiv forkjemper for forsoning, heter det i en uttalelse fra det økumeniske senteret i Taizé i Frankrike.

Vår Kirke

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

Spesialforretningen i
RUSTFRIE STALARTIKLER
KNUT JUUL CHRISTIANSEN
Wesselsgt. 3 (indre gård) - Oslo 1

Telefon

(02) 33 36 24

33 55 25

Telegr.adr.:

Rustfriknut

THRONSEN & CO.

BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

MALERMESTER

utfører allslags maler- og tapetserarbeider

Georg og Otto Foerster

Tlf. 21 69 06

C. HANSSENS

Trykkeri og Bokbinderi

Tlf. 13 056

FREDRIKSTAD

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

EDVARDSEN & NORHEIM A/S

Autorisert installatør
Radio og Elektrisk utstyr

Tlf. 11 220 - Fredrikstad

DET SMERTELIGE

(Forts. fra s. 3.)

neskelige identitet. Kristen såvel som jøde har plikt til å peke på at denne identitet er frukten av skaperverket, og den er en umiskjennelig forutsetning for at det menneskelige liv på jorden fortsatt kan bli en realitet.

Franz Rosenzweig og den krets som etterhvert samlet seg omkring ham, forsto at skulle kristen og jøde løfte den menneskelige arv sammen, måtte de begge stå på Bibelens grunn. Han begynte derfor i 1924 — til tross for sitt alvorlige handicap —

sammen med Martin Buber å oversette Det gamle testamente. Det ble et grundig arbeide. Ved Rosenzweigs død fem år etter var man nådd til Jesajas bok. Buber fortsatte så alene og fullførte arbeidet i Israel omkring 1950.

Jødisk tankegang er vanskelig for utenforstående å sette seg inn i. Ikke desto mindre er det meget i moderne tid som peker på at ikkejøder blir nødt til å sette seg inn i den. «Frelsen skal komme fra Israel!» Det er kanskje *det* det dømte vanemenneske i høyere grad blir nødt til å ta stilling til.

DEN KATOLSKE...

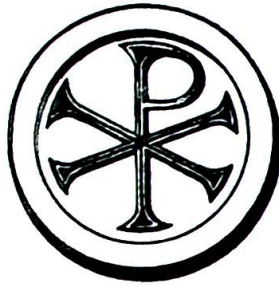
(Forts. fra s. 11.)

den første som brukte uttrykket 'høyere kritikk' om de nye sider av bibelforskningen. I dag er det vanlig å skille mellom 'lavere kritikk' (som behandler de bibelske sprog, manuskripter, historie, etc.) og 'høyere kritikk' (som behandler spørsmål som forfatterskap, litterære typer, dokumentenes datering, deres historiske sammenheng, etc.). Tilsammen utgjør de den historisk-kritiske metode. I det 19. århundre er det denne som dominerer diskusjonen ved de protestantiske tyske universiteter. Forskere som Reimarus, Strauss, Baur, Wellhausen, Harnack førte tradisjonen fra Eichhorn videre. Kildekritikken brer seg nu, også til Det nye testamente og annen tidlig kristen litteratur. England har intet lignende å oppvise. Få kunne tysk, og den 'høyere kritikk' gjør kun langt senere sin entré i Oxford og Cambridge.

I år 1800 kunne man si at den kristne Kirke i sin helhet hevdet følgende syn på Skriften:

- hele Bibelen er sann, ufeilbar.
- dens forfatter er Den hellige ånd.
- de som skrev var under direkte inspirasjon i alle detaljer.
- åpenbaringen var sannheter uttrykt i boks form, trossannheter.
- det bibelske sprog ble tolket etter den mening leseren ut fra sin samtid la i ordene.
- Skriften ble brukt som en samling bevis-tekster for alle behov (F.eks. vitnet Jesajas «Hellig, hellig, hellig» i kap. 6 om Tre-enigheten).
- bibeltolkningen avhang av leserens 'åndelige innsikt', opplyst under bibel-lesningen av Den hellige ånd (kriteriet var altså helt subjektivt).

På protestantisk hold var denne

private bibel-lesning selve fromhetslivets kjerne.

Ved år 1900 var situasjonen blitt en ganske annen:

- de bibelske sprog studeres og belyses ut fra deres historiske sammenheng.
- man finner eldre og bedre manuskripter og får en langt mer pålitelig tekst av Det nye testamente.
- de enkelte skrifers historiske sammenheng er avgjørende for forståelsen av deres budskap.
- forfatternes egne synspunkter understrekes.
- Skriftens ulike litterære typer fremheves (historie, myte, legende, saga, etc.).

Tolkningen av Skriften er altså blitt en langt mer objektiv oppgave: meningen finner man ved studier, og ved studier alene. Det nye testamente settes høyere enn Det gamle: en

utvikling i åpenbaringen forklarer motsetningene mellom de to. Bibelen er langt på vei blitt et område for spesialister.

Mens den gamle holdningen viste en manglende forståelse for kristendommen som åpenbaring i historien, skaper den nye situasjonen mange nye spørsmål:

- hermeneutikk (fortolkning, meddelelse) blir avgjørende, (dette skyldes den etter hvert så store distanse mellom den gamle og den moderne verden).
- åpenbaringen er ikke lenger et sett tidløse sannheter/påstander, men lar seg bedre forstå som trosvitnesbyrd.
- Skriften selv består av avleiringer av tradisjoner.
- historie, utvikling, håp preger moderne bibelteologi.

Det ble altså teologene selv som måtte løse den konflikten som filosofer og vitenskapsmenn først hadde antydnet. Og dette skjedde uten at Bibelen derved mistet sin autoritet i Kirkens liv. I den protestantiske verden, hvor denne utviklingen først fant sted, førte den imidlertid til en teologisk splittelse: de som fulgte den nye vitenskapen (liberale) og de som fortsatt hevdet det gamle bibelsynet (ortodokse, fundamentalister).

(Forts. neste nr.)

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarlig redaktør: Else-Britt Nilsen O.P.

Faste medarbeidere: Liv Greni, Aage Hauken O.P., Ella McGeorge, Kjell Arild Pollestad O.P., Gunnell Vallquist.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5. Oslo 1, telefon 20 72 26.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.
Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 70 pr. år.
Kr. 35 1/2 år. Utlandet (ikke Skandinavia) kr. 80.

Annonser: 10 dager før utg.dagen 24 nr. årlig. — Postgiro 20 46 480